

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitulvm I. eod. Tit. in 6. Ipso iure.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

rem ad expensas condemnare, ita & hic accidit, prout Abb. declarat n. 14.

5. Perro ead. Gl. ver. expensis, admonet, & Abb. n. 15. Iudicem tum demum partem ad expensas condemnare debere, si aduersarius petat. Qua de re Bartol. in l. diem 5. Hoc autem iudicium, ff. de damno infecto, regulam tradit; Quod Iudex non tenetur interponere officium suum, nisi parte petente, si agatur de utilitate priuata, exceptis causis personarum miserabilium, aut quæ ad pietatem, aut misericordiam spectare videntur.

6. His addendum, quod Innoc. hic notat, Ioan. Andr. n. 4. Abb. n. 18. Si quis literas Apostolicas alteri, qui eiusdem nominis, ad vendendum tradat, committere falsi crimen, ita ut criminaliter puniri possit, prout colligitur ex l. falsi nominis 13. l. Qui falsam 19. ff. Ad L. Cornel. de falso: Is autem qui rescripto alieno utitur, ut reus criminis stellionatus puniri debet, ut colligitur ex l. 3. ff. de crimine stellionatus. Est autem stellio lacerti genus versutissimum, à quo stellionatum dicimus quamlibet imposturam, seu callidam circumuentionem, si proprio nomine careat.

CAPITVLVM I. cod. Tit.

in 6.

Ipso iure.

PARAPHRASIS.

1. Rescriptum ab excommunicato impetratum, atque processus ex eo rescripto institutus, ipso iure irrita sunt; præterquam si impetratum sit in causa ipsius excommunicationis, aut appellationis articulo.

SUMMARIUM.

1. Rescriptum impetratum ab excommunicato, & processus ex illo securus, sunt ipso iure irrita, nisi in causa ipsius excommunicationis, vel appellationis.
2. Excommunicatio facit hominem inhabilem ad impetrandum rescriptum, siue sit iustitiae, siue gratiæ, aut priuilegij, cum restrictione tamen n. 1. asserta.
3. Processus iudicis delegati vigore rescripti

ipso iure irriti, irritus quoque, censeri debet.

4. Decisio huius c. locum habet in rescriptis Papa, non aliorum Ordinariorum; ut nec in rescriptis Principum secularium.

5. Valet tamen eadem decisio etiam, si excommunicatio est occulta; quamuis propter publicam & probabilem ignorantiam excommunicationis fieri queat, ut actu à iudice delegato vigore rescripti valida sint.

NOTANDVM I. Excommunicatio facit hominem inhabilem ad impetrandum rescriptum: Quæ causa est, quod rescriptum ipso iure statim irritum sit, ob incapacitatem recipientis seu impetrantis.

Ampliari debet hæc doctrina, quod locum habeat in omni impetrato rescripto, siue iustitiæ, etiam in causa spoliationis, alteriusve possessorij interdicti, sicuti hic Francus notauit n. 11. siue gratiæ, aut priuilegij, prout rectè docuit idem Francus n. 3. in princ. Suarez de cens. disp. 13. sect. 1. n. 12. post Gl. hic ver. alio, quod nullæ literæ impetratæ ab excommunicato valent, præter eas, quæ in textu exceptæ sunt: Potestque inde etiam confirmari; quia rescripta gratiæ facilius irrita redduntur, quàm rescripta ad lites.

Restringi autem debet, sicuti in textu, Primò, quod excommunicatus super causa excommunicationis suæ, si eam à iudice suo inflictam, iniustam aut inuolidam esse contendat, rescriptum à Papa ad iudicem delegatum impetrare possit, ne videl. ei desit remedium defensionis, uti Gl. magna hic annotauit: Et Anton. de Butrio hic not. 4. Licet aliquis prohibeatur agere ob certam causam inhabilitatis aut impedimenti, non tamen prohibetur agere inficiando inhabilitatem; dicendo v. g. se non esse legitime excommunicatum, se non esse amentem; & super eo rescriptum impetrare. Secundò, quod excommunicatus si à sententia Iudicis appellauit, super articulo appellationis rescriptum Papale impetrare queat. Ratio est: Quia excommunicatus in iudicio stare potest, saltem

T

ut reus

vt reus, c. intelleximus 7. de Iudiciis; consequenter & appellare, si à Iudice iniustitiam pati videatur; cum id ad defensionem propriam pertineat, quæ nemini negari debet, vti hic Anton. notat n. 6. dans regulam, quod si alicui concessum sit stare in iudicio, etiam alia concessa ei ceteri debent, quæ ad ius suum obtinendum necessaria sunt, arg. c. præterea 5. de off. delegati, & l. 2. ff. de iurisdic. omnia. Iudicium. Et Philippus Francus consequenter infert hic n. 12. Quod excommunicatus, si non audiatur super exceptionibus suis, & vniuersim loquendo, super articulis causæ pendentes coram Ordinario, impetrare possit rescriptum delegationis.

3 NOTANDUM II. Processus Iudicis delegati factus vigore rescripti, ipso iure irriti, irritus quoque ceteri debet. Ratio est: Quia delegatus vi eius rescripti non acquirit iurisdictionem; saltem quoad processum in causa principali: vbi autem deest fundamentum iurisdictionis, nihil agi potest iudicialiter. Veruntamen cum in casu isto non desit potestas in delegante, ideo delegatus ex vi rescripti ad hoc fundatus est, vt cognoscere possit, num sua sit iurisdic. siue num verè excommunicatus fuerit impetrans, necne, prout etiam supra dixi in c. ex parte 3. not. 3. hoc tit. in antiq.

QVÆSTIO prima; Quænam causa sit, quod excommunicatus stare possit in iudicio vt actor, si nec à reo per exceptionem, nec à iudice ex officio repellatur, c. 1. de except. in 6. & tamen rescriptum ad lites validè impetrare non possit? Varia respondet Gl. hic ver. processus: Arbitror responderi posse: Quod rescriptum iustitiæ, seu commissio causæ, latè loquendo, sit gratia siue beneficium Papæ delegantis: Generatim autem omnis gratia, concessio, ac beneficium Papæ, ex stylo Curie, irritum est, si fiat excommunicato, idque in odium excommunicationis. At verò actor coram Iudice litigare volens ius suum prosequitur; idèque valent acta, nisi per exceptionem excommunicationis repellatur.

4 QVÆSTIO secunda; Vtrum responsio huius c. habeat etiam locum in rescriptis a-

liorum Ordinariorum, quod & ea ipso iure irrita sint, si ab excommunicatis impetrentur? Resp. negatiuè, cum Nauarro consil. 44. de Sent. excomm. edit. 2. Suarez de cens. disp. 17. sect. 1. n. 2. Nam nomen rescripti, absolute pronuntiatum, accipitur pro responso Principis, seu eius qui Superiorem non habet. Confirmatur ex eo, quod ideo consuetudo Curie Romanæ vigeat, vt rescriptis omnibus absolutio à censuris præmittatur, in ordinè ad effectum eorum consequendum; quod fieri solet ad cautelam, iuxta ea quæ dixi lib. 1. Theol. mor. tr. 5. p. 1. c. vlt. n. 8. Quæ tamen absolutio in Episcoporum rescriptis præmitti non solet.

Interdum verò in absolute ad cautelam, siue ad effectum præsentis gratiæ, v. g. dispensationis consequendum, limitatio apponitur; Nisi in excommunicatione per annum inforderit; Tum verò executor gratiæ super hæc informationem capere debet: Nam de ijs omnibus inquirere debet, quæ si essent, aut non essent, gratiæ effectum siue executionem impedirent.

QVÆSTIO tertia; Vtrum responsio huius c. locum habeat in rescriptis Principum secularium, videl. Imperatoriis, Regiis, &c. Affirmat Nauarrus in eit. loco n. 2. & 6. Sed merito dubitat, & partem negantem probabiliorum autumat Suarez cit. l. 1. n. 3. Quia Pontifici solùm videtur propositum fuisse statuere de rescriptis Papalibus: quare cum decretum huius c. odiosum sit, non debet fieri extensio. Præsertim cum non sit eadem ratio aliorum rescriptorum; propterea quod ecclesiasticus Princeps; siue supremus Ecclesiæ Pastor excommunicatus, dum in excommunicatione persistunt, magis quam alij auersari debet; & cauere, ne beneficia contumacibus & Ecclesiæ inobedientibus prouentiant. Accedit, quod incommoda sequi possint, si rescripta aliorum Principum irrita sint, propter impetrantium excommunicationem, quæ tamen ab ipsis tolli non potest, sicuti Pontifex tollit absoluendo.

QVÆSTIO quarta; Num decisio huius c. locum etiam habeat, si excommunicatio occulta sit? Negat hic Archidiaconus, in cuius sententia

sententiam propendet Nauarr. cit. conf. n. 8. Sed contrarium ex communiore rectè docet Syl. ver. rescriptum q. 2. Suarez num. 4. Quia Pontifex generatim seu indefinitè loquitur de excommunicato; neque est ratio, cur ad excommunicatum notorium, seu publicum restringamus: Nam ubi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. de pretio 10. ff. de public. in rem actione. Confirmatur ex eo, quòd in rescriptis auctoritate Papali emanantibus absolutio ad cautelam præmitti solet ab excommunicatione, &c. siue notoria sit, siue occulta.

Veruntamen propter publicam & probabilem ignorantiam excommunicationis, fieri potest, ut acta à iudice delegato vigore rescripti valida sint, iure ipso supplente defectum, argum. l. Barbarius 3. ff. de officio Prætoris, Idque ex probabiliore docet Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 22. n. 19. licet aliqui contradicant apud eundem.

CAPITVLVM II.

Cùm in multis.

PARAPHRASIS.

1. Cùm sæpe in iure infinitas, & multitudo nîmia reprobetur, ideo statuit Innoc. IV. Papa in Concilio Lugdunensi, ut, si quispiam contra certam personam rescriptum à Sede Apostolica impetrarit, cum clausula & quosdam alios, vigore eius clausulæ, non plures quàm tres vel quatuor in iudicium trahere possit. Item, ut impetrator rescripti nomina eorum in primo citatorio coram iudice delegato exprimere debeat; postea autem variare non possit, & pro nominatis alios substituere; ne videl. fraudi locus sit.

SUMMARIUM.

1. Clausula in rescripto quosdam alios non intelligitur ultra tres, vel quatuor, quorum nomina impetrata exprimere debet in primo citatorio, nec postea pro ijs alios substituere potest.

2. Si impetrator aliam personam citet, & ea non excipiat, processus irritus esse videtur.

Circa hoc c. duo breuiter aduertenda duxi: Primum, cum Gl. not. 3. Cùm dicitur, necesse esse, ut impetrator personas non nominatas, seu in clausula indeterminatè contentas, coram iudice exprimat: intelligi debet sub conditione, si contra aliquas litigare velit: sin autem nolit; quia fortè cum ijs transigere mauult; nihilominus libellum contra personam in rescripto nominatam offerre potest: Quia nemo cogitur alicui litem intentare. Alterum cum Gl. ver. quorum: Si impetrans rescripti aliam postea personam, quam priùs non nominarat, citari faciat, eaque comparens nihil excipiat, processus irritus esse videtur: Quia iudex vi rescripti super hac persona iurisdictionem non accepit; consequenter nec per taciturnitatem partis acquirere potest, prout etiam dixi in c. Rodolphus 35. in fine hoc tit. Et videri possunt, quæ dicta in c. sedes 15. eod. tit. in antiq.

CAPITVLVM III.

Dispendia.

PARAPHRASIS.

Si quis plures actiones personales alteri intentare velit, non ad iudices diuersos, sed ad eosdem literas impetrare debet: similiter & reus, si eodem durante iudicio actorem in alia causa reconuenire, vel ad eum conueniendum rescriptum Apostolicum impetrare velit, ad eosdem iudices id fieri debet, præterquam si illos ut suspectos recusare possit. Quòd si vel actor, vel reus contra hanc constitutionem egerit, in primis commodo literarum carebit, & processus iudiciarius non subsistet. Deinde aduersario, si per tales literas citatus fuerit, ad expensas condemnandus erit.

SUMMARIUM.

1. Reus conuentus potest actorem coram eodem iudice reconuenire.

T 2

2. Et